

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора Бріскіна Юрія Аркадійовича про дисертаційну роботу Воронцова Артура Ігоревича «Удосконалення фізичної та техніко-тактичної підготовленості дівчат 14-15 років, які займаються боксом на етапі попередньої базової підготовки» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт

У сучасному спорті вищих досягнень, в умовах постійного зростання суспільного значення змагального результату, і, як наслідок, загострення конкурентної боротьби, спостерігається суттєве збільшення важливості підготовки спортивного резерву, що висуває вимоги до якості тренувального процесу на різних етапах багаторічної спортивної підготовки. Своєю чергою, у підготовці спортсменок, які займаються боксом, спостерігається ідентичність з тренувальними програмами та методичними підходами підготовки спортсменів-чоловіків, практично без урахування психофізіологічних, а на початкових етапах багаторічної підготовки, й вікових особливостей жіночого організму. До того ж, предметом наукових досліджень у жіночому боксі найчастіше виступає підготовка кваліфікованих спортсменок, та бракує наукових досліджень, які присвячені вивченню особливостей тренувального процесу юних спортсменок, які займаються боксом, на ранніх етапах спортивної підготовки, впливу типових програм організації тренувальних занять рівень види підготовленості спортсменок та на пошук засобів удосконалення тренувального процесу зазначеної категорії спортсменок з урахуванням фізіологічних і психофізіологічних особливостей жіночого організму й сучасних вимог жіночого боксу

Автор обґрунтовано стверджує, що необхідність подолання цих протирічч вимагає наукового обґрунтування оригінальної програми побудови тренувального процесу для підвищення підготовленості дівчат 14-15 років, які займаються боксом на етапі попередньої базової підготовки.

Актуальність роботи підтверджено і виконанням її відповідно до теми «Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та

спорту» плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету (номер державної реєстрації 0114U002658).

Дисертаційна робота, що викладена загалом на 246 сторінках (192 стор. основного тексту), складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Робота ілюстрована 50-ма таблицями й 13-ма рисунками.

У вступі достатньо коректно обґрунтовано методологічний апарат дисертаційної роботи, в якій поставлено 5 послідовно пов'язаних завдань.

Для розв'язання завдань дослідження автором використано широке коло методів теоретичного та емпіричного рівнів наукового дослідження, а саме аналізу і узагальнення, документального методу та опитування, вимірювання, педагогічного спостереження, педагогічного експерименту, експертного оцінювання, а також математичної статистики. Фактичний матеріал отримано з використанням анкетування, аналізу протоколів контрольних іспитів із загальної та спеціальної підготовленості та відеозаписів виконання тренувальних вправ, тестувань фізичної підготовленості, функціонального стану кардіореспіраторної системи та психофізіологічних показників з використанням традиційних методик отримання емпіричних даних та комп'ютерної програми «ШВСМ-інтеграл-юніор». Загалом, це свідчить про оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Проблемне поле дисертаційної роботи окреслено у її першому розділі «Актуальні проблеми організації тренувального процесу дівчат-боксерок на етапі попередньої базової підготовки в сучасних умовах розвитку жіночого боксу». В результаті теоретичного аналізу 270 джерел наукової та спеціалізованої літератури (з них 38 –англійською мовою) встановлено недостатність практичного знання щодо врахування фізіологічних та психофізіологічних особливості організму в підготовці спортсменок, які займаються боксом, в умовах зростання популярності жіночого боксу, кількості змагань різного рівня та суттєвого підвищення вимог до фізичної,

функціональної та техніко-тактичної підготовленості та недоцільності перенесення структури та змісту тренувальних занять чоловіків-боксерів в тренувальний процес жінок.

До основних наукових здобутків автора варто віднести обґрунтування оригінальної програми тренувальних занять спортсменок віком 14-15 років у підготовчому періоді річного макроциклу на етапі попередньої базової підготовки у боксі, яка враховує актуальні вимоги щодо підготовленості у виді спорту, вікові та психофізіологічні особливості організму; визначення індивідуальних параметрів психофізіологічного стану спортсменок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки у боксі; створення алгоритму удосконалення техніко-тактичної підготовленості спортсменок з урахуванням особливостей їх психофізіологічного статусу; обґрунтування комплексного оцінювання техніко-тактичної підготовленості спортсменок на етапі попередньої базової підготовки у боксі.

Сукупність наукових результатів щодо побудови та змісту тренувального процесу спортсменок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки в боксі дозволяє відзначити теоретичну значущість поданої дисертаційної роботи. На нашу думку, автором здійснено просування у розв'язанні важливого для теорії й практики підготовки спортсменів науково-практичного завдання удосконалення комплексного підходу до організації та контролю тренувального процесу.

Слід відзначити також практичну значущість роботи, можливість використання її теоретичних результатів у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 017 – фізична культура і спорт та підвищенні кваліфікації й самоосвіті тренерів з боксу, а запропонованого автором методичного підходу до підготовки та контролю підготовленості спортсменок на етапі попередньої базової підготовки у боксі – у практиці підготовки в базовому спорті.

Результати роботи впроваджено у практику діяльності відділення боксу дитячо-юнацької спортивної школи № 1 м. Мелітополь Запорізької області,

Запорізького обласного осередку Федерації боксу України та ГО «Федерація боксу Закарпатської області» що підтверджено відповідними актами.

Відповідність поставлених у роботі завдань та обраних методів дослідження, адекватна організація педагогічного експерименту, достатньо коректна статистична обробка результатів дослідження дозволяють зробити висновок про належний рівень достовірності отриманих результатів.

Опублікування основних результатів дисертаційної роботи здійснено у 7 статтях у наукових фахових виданнях України. Результати досліджень також висвітлено в 11 працях апробаційного характеру. Додатково результати роботи опубліковано в одній статті у вітчизняному та трьох статтях – у закордонних наукових виданнях й оприлюднено на наукових конференціях різного рівня.

Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Разом з тим, змістовна і корисна для теорії та практики фізичної культури і спорту робота не позбавлена недоліків.

1. Тема дисертаційної роботи «Удосконалення фізичної та техніко-тактичної підготовленості дівчат 14-15 років, які займаються боксом на етапі попередньої базової підготовки» визначено надто об'ємно, фактично вона містить два, якщо не три відносно самостійні напрями наукового дослідження

2. Мета дослідження, що її викладено у редакції «Науково обґрунтувати експериментальну програму побудови тренувального процесу боксерок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки для підвищення рівня їх фізичної та техніко-тактичної підготовленості», вказує, на наш погляд, на способи досягнення мети (наукове обґрунтування, експеримент), а не власне на створення програми тренувального процесу боксерок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки. Недоречним у формулюванні мети роботи нам видаються словосполучення «...для підвищення рівня їх фізичної та техніко-тактичної підготовленості», адже метою будь-якої тренувальної програми є покращання підготовленості спортсменів.

3. Формулювання переважної більшості завдань дисертаційної роботи також має процесний характер («Вивчити та проаналізувати дані...»),

«Проаналізувати динаміку...», «Вивчити особливості...»). Нам видається більш доцільним використання дефініцій «Визначення», «Встановлення» тощо. Четверте завдання дисертаційної роботи «Розробити практичні рекомендації щодо впровадження експериментальної програми в тренувальний процес юних боксерок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки», на нашу думку, вже не є важливим для отримання наукового результату.

4. Невдалим, на нашу думку, є визначення об'єкта дослідження як рівня фізичної та техніко-тактичної підготовленості дівчат 14-15 років у процесі занять боксом на етапі попередньої базової підготовки, адже рівень підготовленості не є процесом або явищем, що детермінують задекларовану автором проблемну ситуацію. Своєю чергою, предмет дослідження, поданий як вплив експериментальної програми побудови тренувального процесу на рівень загальної та спеціальної фізичної, функціональної та техніко-тактичної підготовленості боксерок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки, не є складовою об'єкта, а в частині функціональної підготовленості знаходиться практично поза межами назви дисертаційної роботи.

5. Перший розділ дисертаційної роботи «Актуальні проблеми організації тренувального процесу дівчат-боксерок на етапі попередньої базової підготовки в сучасних умовах розвитку жіночого боксу» містить матеріали власного наукового пошуку, що їх доцільно розмістити у методологічній та констатувальній частинах роботи

6. У другому розділі дисертаційної роботи „Методи та організація дослідження” не завжди коректно, на наш погляд, використовуються назви методів, що вони використані автором, спостерігається ототожнення методів наукового дослідження та методик отримання емпіричних даних. Наявний також опис методів наукового дослідження та методик отримання емпіричних даних («Аналіз протоколів змагальної діяльності, відео аналіз», «Експертне оцінювання» тощо), які відсутні в описі методологічного апарату роботи у вступі до неї.

7. У формулюванні наукових результатів в частині «вивчення сучасних

підходів щодо побудови тренувального процесу юних боксерок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки з урахуванням вимог сучасного рівня розвитку жіночого боксу», нам видається недоцільним декларування першого рівня наукової новизни.

8. У формулюванні наукових результатів в частині пропонування «модельних характеристики психофізичного стану дівчат-боксерок 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки для підвищення якості існуючої системи спортивної орієнтації та спортивного відбору у жіночому боксі», вважаємо доцільним говорити про індивідуальні психофізіологічні показники.

9. У формулюванні наукових результатів в частинах «побудови тренувального процесу боксерок 14-15 років з урахуванням психофізіологічних особливостей їхнього організму» та «суттєвої залежності рівня техніко-тактичної підготовленості від показників загальної та спеціальної, фізичної й функціональної підготовленості організму», де рівень наукової новизни визначено як «доповнено та розширено» й «підтверджено» відповідно, вважаємо, що у першому випадку доцільно було б подати його як «удосконалено» або «набуло подальшого розвитку», а у другому – не вказувати на новизну наукового результату.

10. Другий та шостий висновки до дисертаційної роботи мають надмірний обсяг, що ускладнює їх сприйняття, зважаючи на достатню кількість отриманого емпіричного матеріалу та наукового результату. Водночас, висновки третій та сьомий не мають змістовного навантаження.

11. Незважаючи на завершений характер дисертаційної роботи та повне розв'язання її завдань, доцільною, на наш погляд, є деталізація окреслення можливих напрямів продовження досліджень за тематикою дисертації.

12. У роботі спостерігаються стилістичні та редакційні помилки, технічні неточності.

Вказані недоліки не знижують наукової цінності роботи та не заперечують її наукових результатів, що у сукупності розв'язують важливе науково-прикладне завдання, мають істотне значення для фізичної культури і спорту та

можуть бути використаними у практиці галузі. Вважаємо, що частина вказаних недоліків може слугувати підставою для перегляду та удосконалення змісту освітньо-наукової програми підготовки за третім (доктор філософії) освітньо-науковим рівнем вищої освіти.

Загалом, дисертаційна робота, що вона є спеціально підготовленою кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, яку виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів дослідження, характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача в науку та достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувача, відповідає спеціальності 017 – Фізична культура і спорт, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. № 759) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01. 2022 р. № 44, а її автор Воронцов Артур Ігоревич заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент

Юрій БРІСКІН
доктор наук з фізичного
виховання і спорту,
професор